

Homilie Mons. Dominika Duky OP

Milí spolubratři v biskupské, kněžské a jáhenské službě, sestry a bratři v Kristu, především Vy, rodná sestro biskupa Josefa, zarmoucená rodino, představitelé místní samosprávy, státní správy i milý zástupce Parlamentu České republiky, pane senátore, zástupci ekumeny, všichni, kteří jste přišli, abyste se společně dnes s námi rozloučili s otcem biskupem Josefem!

Biskup Josef patří mezi tři biskupy dvacátého století, kterým byla určena slova apoštola Pavla: „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“ Ta slova patřila prvnímu z oné trojice, biskupu Antonínu Weberovi, muži německého národa, německého jazyka, zdejšímu diecezanovi, který věděl, že je biskupem Čechů i Němců. Proto byl pronásledován nacistickým režimem a držen v internaci. Druhým z oné trojice, kam patří i biskup Josef, byl nezapomenutelný kardinál Štěpán Trochta, který poznal, co znamenají slova: „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“, když byl v koncentračním táboře v Dachau spolu s kardinálem Beranem a dalšími kněžími. Co tato slova znamenají, poznal také tehdy, když byl vězněm v komunistických vězeních padesátých, šedesátých let. Tato slova ale patřila i biskupu Josefovi, když byl s vámi, zástupci PTP, v praporech, které byly určeny k převýchově a likvidaci, když jste místo zbraně drželi lopatu a kdy konec této služby, jak vám bylo připomínáno, nastane, až zvítězí komunismus na celém světě a Pius XII. spolu s arcibiskupem Otčenáškem budou okopávat rostlinky někde na zahradě věznice. Jak už to bývá, člověk mívá, Pán Bůh mění. „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“

Biskup Josef přišel z cyrilometodějské Moravy a vlastně celý svůj kněžský život daroval zemi svatováclavské, Čechám, ale především této diecézi, tomuto městu, protože po svém působení v dnešní plzeňské diecézi, v tehdejší pražské diecézi, přichází sem, do Litoměřic. Zde působil jednak v semináři jako ten, kdo formuje kněžský dorost z Čech i Moravy, ale také na teologické fakultě. Postupně, vjednotlivých etapách akademického života, ukončil svoji dráhu jako profesor morální teologie. Snad můžeme říci, milý otče Josefe, že jsi složil i tu poslední a nejtěžší zkoušku, životní zkoušku z teologie, žité teologie, a tou je onen moment rozloučení, tou je ona chvíle smrti, kdy teprve můžeme o každém z nás říci: „Ano, splnil svůj úkol, došel cíle, vytrval, víru zachoval.“

„Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“ Víme, že po celý svůj život opravdu věnoval své srdce těm, kteří hledali Boha, kteří chtěli žít svůj křesťanský život v církvi, a proto měl vždy čas a měl srdce otevřené pro kohokoliv. Měli jsme možnost tuto jeho vlastnost zaznamenat i při zasedání biskupské konference,

když se nemohl dočkat konce dlouhých debat a jednání, protože věděl, že už na něho čekají – mladá rodina, starší lidé či přátelé z PTP, kteří přišli nejenom, aby se setkali, ale také aby obdrželi povzbuzení od muže, který se svým životem vždy snažil potěšit a obdarovat. Ať už to byly jeho nákupy v Jablonném, kde vždy nakupoval různá srdíčka, nebo na Velehradě, aby mohl obdarovat ty, kdo se starali o chod jeho domu, ale také o chod různých zasedání či poutí. Biskup Josef nikdy nezapomněl, že tato diecéze patřila k velkým perlám české církevní provincie. Město, které se otevíralo „dálnicí“ - řekou Labe, jak říkával váš pan kancléř doktor Macek - spojovalo nás Čechy se sousedy. Nejen náhodné, že je zde tak výrazná přítomnost spolubratrů, biskupů ze sousedního Německa, že jsou zde také věřící, jejichž domovem je tato diecéze. S biskupem Josefem se přišlo rozloučit i sdružení našich rodáků německé krve, německého jazyka, Ackermann-Gemeinde.

Často jsme říkali: „On je stále na cestách.“ Ale on byl na cestách proto, aby mohl zde, v litoměřické diecézi, pomáhat povstat kostelům z ruin, aby mohl obdařit spolubratra kněze. Jezdívával ovšem také za svými diecezány, kteří našli svůj druhý domov v sousední zemi, v Německé spolkové republice. A tak myslím, že se nyní loučíme s biskupem Josefem, který patří do oné trojice biskupů, kteří museli plně prožít dvacáté století. Ponechme historikům, jak toto století nazvou. Biskup Josef měl velký dar, že se mohl ve dvaceti letech svobody podílet na obnovení diecéze, kterou jeho předchůdce Štěpán nazýval často kamenolomem. Situace po druhé světové válce bez kněží a bez věřících, kteří byli vyhnáni, byla opravdu těžká. A proto určitě také patří díky vám, řeholníkům a řeholnicím, ale i kněžím z ostatních diecézí, kteří jste po roce 1945 přišli. Většina z nás už jsme spíše duchovním potomstvem těch, kteří zde budovali Boží království, a biskupu Josefovi byl dán dar, aby této diecézi mohl dát tvar ve skutečné svobodě, ve svobodném státě, kde také je i svobodná církev.

A tak popřejme zesnulému otci biskupovi ono velké setkání s tím, který dával smysl jeho životu, jeho práci, jeho zkouškám; s Bohem, který se v Ježíši Kristu stal jedním z nás, který je jediným knězem a biskupem v naší církvi a který dal biskupu Josefovi také účast na tomto velkém kněžství Nového zákona, Nové smlouvy. Amen.

+ *Dominik Duka OP, arcibiskup pražský*

(přepis zvukového záznamu, katedrála sv. Štěpána v Litoměřicích, 29. května 2010)